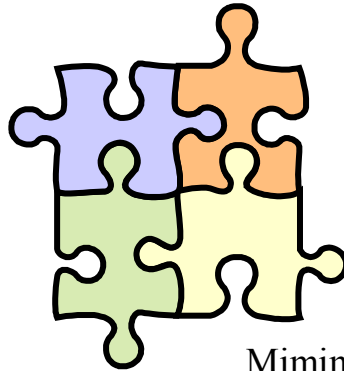

**SJUNDE EUROPA MÖTET
FÖR MÄNNISKOR SOM UPPLEVER FATTIGDOM
Egmont Palace – Brussels, May 16 - 17, 2008**

4 grundpelare i kampen mot fattigdom

Sociala
tjänster

Offentlig
social
service

Boende

Mimiminkomst

Supported by
The European Commission

Organised with the assistance
of the European Anti-Poverty

EAPN SVERIGE

Sammanfattning av konferensrapport 2008

Varje år arrangerar EU:s ordförandeland i nära samarbete med EAPN (European Anti Poverty Network) ett möte för fattiga och marginaliserade människor från de flesta medlemsländerna i EU. Detta möte har funnits sedan 2001. Under alla år har en delegation från Sverige deltagit. Vid mötet 16-17 maj 2008 var vi en delegation på fyra personer varav 2 personer lever i hemlöshet och de andra 2 under flera år levt under sådana förhållanden även om de nu arbetar i ett projekt för att motverka hemlöshet i Malmö.

Vi har erhållit och översatt sammanfattningen av den rapport som lämnats från konferensen. Övrigt material finns i den fullständiga rapporten ”4 pillars in the fight against poverty” som lämnats som officiell rapport från mötet.

Lund 10 november 2008-11-10

Willy Karlsson
Koordinator för den svenska delegationen.

SAMMANFATTNING

Upplägget av det 7:e mötet

Det slovenska presidentskapets noteringar till rådet.

De Europeiska mötena en process som går framåt.

INTRODUKTION

Bakgrund

Det Europeiska mötet med människor som lever i fattigdom initierades av Belgien år 2001 och har varit en del av den Europeiska Unionens agenda sedan 2003.

Människor som upplever fattigdom samlades i Bryssel för sjunde gången den 16:e och 17:e maj 2008. 124 delegater - människor som upplever fattigdom och socialt utanförskap- från 26 länder deltog i mötet och de välkomnade 90 gäster från de nationella ministerierna, EU:s olika organ, ideella organisationer, akademiker och fackföreningar.

Det slovenska presidentskapet hade tagit fram idén att mötet skulle fokusera på fyra ämnesområden- Sociala tjänster, Allmän social service, boende och minimiinkomst- fyra grundpelare i kampen mot fattigdom som är sammanfogade som bitar i ett pussel.

Delegaterna förberedde det sjunde mötet genom att ställa samma tre frågor om vart och ett av de fyra ämnesområdena (Sociala tjänster, Allmän social service, boende och minimiinkomst)

- Vad fungerar?
- Vad fungerar inte?
- Hur kan sakerna förbättras?

Efter en plenarsession för att inleda mötesförhandlingarna, delades delegaterna upp i sju grupparbeten, där deras nationella förberedande arbete användes som underlag för utbyte och diskussioner. Grupparbetena utmynnade i rapporter med rekommendationer som rapporterades i en plenarsession för återföring och diskussion. Förslagen som kommit ut av denna målinriktade verksamhet kommenterades och diskuterades sedan.

Denna rapport redovisar en summering av det huvudsakliga budskapet från delegaterna på mötet. En fullständig redovisning av talen vid öppnandet, en summering av grupparbetena med utdrag från det nationella förberedelsearbetet, förslag och rekommendationer, kommentarer från plenarmötena och avslutningstalen finns i den fullständiga engelskspråkiga redovisningen.

Upplägget av det 7:e mötet

Vesna Leskosek, (Ordförande för det sjunde mötet) Från fakulteten för socialt arbete, Universitetet i Ljubljana, Slovenien, välkomnade deltagarna och fastlade agendan för mötet genom att summera kärnfrågorna inom de fyra ämnesområdena.

Sociala tjänster skall genomföra de politiska ramar som satts av regeringar på nationell och regional nivå. Riktlinjer som möjliggör eller hindrar tillgång till tjänster och program, och fysisk tillgänglighet är viktigt inom detta område, t ex offentliga transporter, närservice etc. En viktig faktor är social tillgänglighet relaterad till de olika brukargrupperna. Andra viktiga aspekter när det gäller tillgänglighet är antalet byråkratiska barriärer som hindrar genomförandet.

Byråkratiska gränser speglar ofta strategier för att begränsa sociala rättigheter. En annan faktor är hur folk behandlas: betraktas de som sociala problem, stigmatiseras de som lata, ointelligenta och oförmögna att ta hand om sig själva och som försöker undvika eget ansvarstagande. Eller uppmuntras de till att utvecklas och utveckla sin potential?

Försöker de sociala tjänsterna ta bort begränsningar för att skapa bättre integration i samhället och behandla brukare med respekt för att de skall bevara sin värdighet? Sociala tjänster kan vara privatiserade också, vilket ofta betyder att de inte är tillgängliga för alla på samma villkor, och att förtjänst ofta kommer före människors värdighet.

Minimiinkomst är en av de viktiga grundpelarna i kampen mot fattigdom, en som ger ett mått på standarden för ett värdigt liv. Av detta skäl, pågår en vidsträckt debatt om vad som grundlägger ett värdigt liv, och hur detta kan garanteras.

Rätten till välfärdsförmåner har vunnits genom arbetarnas kamp och måste därför fördelas rättvist. Människor som tillfälligt eller varaktigt inte kan ta hand om sig själva är berättigade till detta stöd. De blir ofta förbisedda och det är vanligt att man upprepar att människor blir beroende av förmåner och därför förlorar sin motivation att söka efter arbete. Sådana debatter brukar resultera i att man drar in förmåner eller resurser för att öka trycket på individen att söka arbete. Men erfarenheten visar att reducerade förmåner i verkligheten ökar fattigdomen utan att arbetstillfällena ökar. Kulturellt och ekonomiskt framåtskridande höjer standarden för ett värdigt liv som alla är berättigade till vare sig det åstadkoms genom arbete eller inte. Människor väljer inte att leva i fattigdom. Orsakerna till fattigdom kan sökas i strukturella faktorer vilka skapas genom de politiska åtgärderna. Därför har staten en skyldighet att ta ansvar för att människorna kan ha en anständig tillvaro. Genomförande av minimiinkomst är ett effektivt instrument för detta. Det måste också betonas att växande grupper av människor som invandrare utan dokument, hemlösa och andra utan riktiga papper fräntas rätten till sociala tjänster.

Bostad handlar inte bara om att ge människor tak över huvudet utan ett hem som garanterar säkerhet och stabilitet. Hemmet erbjuder en privat plats där man kan upprätthålla sin värdighet, återhämta sina krafter, vila, utöva fritidsaktiviteter, utöva det sociala livet, och bevara minnet av det förflutna genom ägodelarna i det. Allt detta bidrar till säkerhet och upprätthåller det dagliga livet på den basala nivån. Att ha vatten, elektricitet och värme till förfogande frigör tid och energi till andra saker. Utan dessa livsnödvändigheter blir tankarna upptagna med frågor kring den dagliga överlevnaden: att

hålla sig ren, var man skall sova, var man skall förvara sina personliga tillhörigheter, var man kan hitta energi att ta sig igenom dagen. Bostadspolitiken är därför en nyckelfråga när det gäller att minska fattigdomen, eftersom den möjliggör för oss att kunna lägga vår energi på annat än var vi hittar mat, var vi skall sova o s v. Att ha ett hem möjliggör för oss att hitta ett arbete, utbildning, att utveckla våra kunskaper o s v. Åratal av erfarenhet har visat att bostadsmarknaden som sådan inte tillhandahåller anständiga bostäder för människor som lever i eller nära fattigdom. Staterna borde därför utforma sin bostadspolitik i medvetande om vikten av ett "hem" i varje människas liv. Staterna måste fråga sig själva om vad som skall gälla som grundläggande förutsättningar för ett värdigt boende för de människor som lever i de respektive länderna.

Som framgår av förarbetet till grupparbetena, är grundläggande service till en del en dold grund för fattigdom eftersom de inte är tillräckligt undersökta eller att det inte finns ett grundläggande medvetande om deras betydelse för frågan. Denna brist på medvetenhet kommer ofta av att brist på elektricitet och vattenförsörjning ofta är begränsad till grupper i landsbygdsområden eller marginaliserade stadsområden vilkas största problem är avsaknad av tak över huvudet och infrastruktur. Nyligen har problemet också visat sig i nedgångna villaområden bebodda av immigranter, äldre, romer, hemlösa och andra grupper i utanförskap. Generell service innefattar också buss- och tågtransporter vilka i dessa tider med en flexibel arbetsmarknad är oundgängliga för att hitta och behålla arbeten. Mycket få människor kan hitta arbete i sin hemstad; och ett ökande antal är tvungna att pendla många timmar varje dag för att komma till sitt arbete. Detta är också en tidsålder när affärer har börjat koncentreras till köpcentra som ofta ligger långt från bostadsområdena: offentliga transporter är nödvändiga för de som lever i stadskärnor eller avlägsna förorter, och ännu mera för dem som lever i landsbygdsområden vilka har svårigheter att få tillgång till service som sjukvård och utbildning.

Alla dessa frågor behöver diskuteras i hög utsträckning. De föregående mötena har visat att vi inte kan vänta oss att uppnå resultat och förändringar omgående; det är emellertid viktigt att en dialog byggs upp mellan människor som verkligen upplevt fattigdom och de som skapar politiken och programmen som skall hjälpa till att minska ojämlikheterna. Jag är övertygad om att detta möte har hjälpt till att uppnå detta.

Noteringar från det Slovenska EU-ordförandeskapet till Rådet. (Luxemburg 9-10 juni, 2008.)

Det slovenska ordförandeskapet med stöd av Europeiska kommissionen, belgiska regeringen och European Anti Poverty Network (EAPN) organiserade det sjunde europeiska mötet med personer som upplever fattigdom i Bryssel 16 och 17 maj 2008.

124 delegater från 26 länder deltog i mötet liksom 90 gäster från nationella ministerier, EU-institutioner, ideella organisationer, akademiker och fackföreningar.

Detta års möte fokuserade på fyra grundpelare i kampen mot fattigdom: allmän social service, sociala tjänster, bostäder och minimiinkomst. Det som följer är några av nyckelfrågorna och rekommendationer som betonades av delegaterna vid det sjunde mötet.

Offentlig service som är tillgänglig och möjlig att ha råd med är nödvändig för ett värdigt liv och för respekten för grundläggande rättigheter. Många av delegaterna uttryckte att svårigheterna ökat i att få tillgång till sådan service. Brist på energi diskuterades som ett särskilt exempel. Nyckelfrågor som diskuterades var påverkan av stigande priser för energi och andra nyttigheter för människor med låga inkomster. Delegaterna talade om det oacceptabla i att bli tvingade att välja mellan mat och uppvärmning. Viktiga rekommendationer från deltagarna innefattade:

- Tillgång till energi till priser man har råd med liksom annan grundläggande service måste garanteras som en grundläggande rättighet.
- Medlemsstaterna skall garantera tillgång av all nödvändig service till priser man har råd med genom åtgärder såsom prisregleringar, garanti till en miniminivå av service och förbud mot avbrott etc.
- Den föreslagna europeiska stadgan om energikonsumenters rättigheter måste innehålla sociala riktlinjer och vara lagligen bindande. Stadgan måste vara ett instrument för att skydda konsumenterna.
- Brist i tillgång på energi måste betraktas som en nyckelfråga där EU måste handla gemensamt och direkt, särskilt mot bakgrund av de stigande priserna på energi. Detta skall inbegripa åtgärder för rättvis prissättning och länkas till en tillförsäkrad och adekvat minimiinkomst.
- Begriplig och tillgänglig information skall lämnas genom personlig service snarare än att förlita sig på elektronisk kommunikation vilken ofta utesluter de som har låga inkomster, men också i syfte att säkerställa gratis oberoende information och effektiv klagomålshantering.
- Effekten av liberaliseringen av marknaden, vilket inbegriper påverkan genom servicedirektivet, måste snabbt utvärderas för att analysera dess sociala påverkan på de människor som lever i fattigdom och utanförskap.
- Människor som upplever fattigdom skall delta i utveckling, genomförande och utvärdering av den politik som förs gällande offentlig service om en riktig analys skall göras av hur långt offentlig service och de aktuella verkningarna av den inre marknaden stöder möjligheterna till social inkludering.

Sociala tjänster är nödvändig service som stödjer social inkludering av personer i fattigdom och vilka måste vara tillgängliga, av god kvalitet och garanteras för alla. Den inre marknadens rättigheter skall inte prioriteras före grundläggande rättigheter och skall inte stå i konflikt med medlemsstaternas skyldighet att organisera tillgänglig social service som verkligen svarar mot invånarnas behov i lokalsamhället. Rätten till socialt stöd har erkänts i stadgan för grundläggande rättigheter, men denna rätt har gradvis blivit allt svårare att upprätthålla beroende på diskriminerande kriterier, kontrakt och påföljder. Viktiga rekommendationer från deltagarna innefattade:

- Rätten att ha tillgång till sociala tjänster av god kvalitet måste garanteras
- Sociala tjänster skall vara överkomliga, av god kvalitet och kontinuerliga, och möta de verkliga och framställda behoven hos individer som upplever fattigdom och socialt utanförskap under livet då förhållanden förändras.
- Alla har rätt att bli lika bemötta, på ett värdigt sätt och ha tillgång till sociala tjänster utan att diskrimineras.
- Information och rådgivning måste vara tillgänglig för varje person som en rättighet och i en form som är tillgänglig för människor med låga inkomster, t ex genom lokal service.
- Tillgången på hälsovård och boende med kvalitet behöver förbättras omgående.
- Ett europeiskt institut för att studera hälsa och fattigdom bör skapas.
- Det nya förhållningssättet i att utveckla individuella kontrakt mellan klienter och de som tillhandahåller sociala tjänster bekymrar de som lever i fattigdom. Man måste agera för att försäkra sig om att dessa kontrakt inte är diskriminerande.
- EU skall skapa kvalitetskriterier som tillförsäkrar att medlemsstaterna garanterar tillgång till sociala tjänster till överkomliga priser.
- De nationella regeringarna måste garantera att de sociala tjänsterna fungerar effektivt och i enlighet med de normer som finns på EU-nivå.
- Sociala tjänster skall samordnas, genomföras och utvärderas på lokal nivå.
- Om de mänskliga rättigheterna skall respekteras, måste de människor som upplever fattigdom medverka strukturellt genom representation på alla nivåer. Genomförandet måste gynnas och stödjas genom EU och nationella stödorgan.

Bostad och logi är en grundläggande rättighet som behöver erkännas av EU som detta. Delegationerna betonade att boendet är mer än fyra väggar och att människor behöver en god miljö med god service för att kunna leva ett värdigt liv. De särskilda svårigheterna i relation till boende och husrum för hemlösa människor, människor med drogproblem eller mentala problem belystes, såväl som framgångsrika boendeprojekt riktade mot dessa gruppers behov som drivs av ideella organisationer och som inbegriper de berörda personerna själva.

Delegationerna var oerhört bekymrade för de svårigheter som möter omkringflyttande i relation till boende. Det noterades också att personer med handikapp har speciella behov i relation till boendet för att kunna garantera deras rätt till ett oberoende liv. Emellertid

påpekades det också att i många medlemsstater har de ökade kostnaderna och att en ökande andel av inkomsten får användas för att klara boendekostnaderna gjort att svårigheterna att klara boendekostnaderna spridit sig till allt större delar av samhället. Medan det konstaterades att ansvaret för bostadsbyggandet främst är ett ansvar för medlemsstaterna kände man också att större ansträngningar behövs genom samarbete på EU-nivå för att komma åt problemen kring tillgänglighet för boende. Viktiga rekommendationer från deltagarna innehöll:

- Att inbegripa brukarorganisationer och de direkt berörda människorna är viktigt för att komma åt de verkliga problemen för hemlösa och människor med boendeproblem
- Finansiellt stöd för att göra det möjligt för personer som upplever hemlöshet att tala för sig själva och att stödja brukarorganisationer att kunna hjälpa till vid boendeproblem är viktigt.
- Strategier och Nationella handlingsplaner för att angripa boende och hemlöshetsproblem skall upprättas
- Boende och hemlöshet skall vara föremål för ett temaår inom ramen för EU:s strategi för integration av personer i utanförskap.
- Offentliga och sociala boenden är en viktig del i en strategi för att hantera boendeproblem.
- De europeiska strukturfonderna skall ge bättre stöd till överkomliga och hållbara boende lösningar
- Medlemsstaterna skall sätta mål för den andel av den disponibla inkomsten som skall användas för boendet.
- Skattepolitiken skall motverka att hus lämnas obebodda och spekulation i bostadsmarknaden.
- Att undvika diskriminering i tillgången till bostadsmarknaden är viktigt och EU:s lagstiftning i detta område skall stärkas och genomförande skall noga följas upp.

Upplägg för minimiinkomst måste vara tillgängliga i alla medlemsstater i EU och betraktas som en rättighet, med erkännande av att värdighet faktiskt kostar pengar, såväl som en viktig investering i vårt samhälles framtid. Viktiga rekommendationer från delegaterna var:

- Minimiinkomst skall betraktas som ett dynamiskt verktyg, som lätt kan användas av människor i syfte att förändra sitt liv.
- Minimiinkomst är en investering för att öka människornas möjligheter att inkluderas i samhället och ett erkännande av att anställning inte är den enda vägen att uppnå inkludering.
- Deltagarna insisterade på att framsteg behövs när det gäller information om och tillgång till minimiinkomst. De administrativa metoderna måste göras enklare, mera lättförståeliga och ha mera respekt för värdigheten hos de berörda (t.ex genom att skapa en enda plats för ansökan och undvika att personerna behöver upprepa sina skäl vid flera tillfällen)
- Minimiinkomst handlar inte bara om pengar utan också om tillgång till hälsovård, kultur och andra resurser som är nödvändiga för ett värdigt liv.
- Minimiinkomsten skall vara knuten till de verkliga levnadskostnaderna, och inberäkna prisökningar, i anknytning till standarden i varje medlemsland, och i

relation till vad folk tycker de verkligen behöver. Sociala brukarorganisationer har en särskild roll i att möjliggöra ett deltagande förhållningssätt för att kunna definiera en ”varukorg” som är nödvändig för ett värdigt liv.

- EU skall driva erkännandet av minimiinkomst som en tillgång och en resurs, snarare än en kostnad, och skall undvika att stämpla minimiinkomst som en passiviserande åtgärd.

Delegaterna tryckte på behovet av att dessa fyra grundpelare skall vara synliga i kampen mot fattigdom och socialt utanförskap. De betonade också behovet av att engagera sig för att media skall ge en riktig bild av vad fattigdom verkligen är och att bryta de negativa bilderna av ”lata personer som inte vill arbeta”. Delegaterna framhöll att befrämjandet av deltagande från människor som upplever fattigdom är nödvändig för att komma förbi dessa negativa stereotyper och få ett erkännande av deras intelligens och värdefulla erfarenhet, och deras förmåga att bidra med konstruktiva förslag.

Delegaterna efterfrågade att utvärderingsinstrument skall utvecklas i syfte att mäta framstegen mellan mötena. De pekade också på behovet av en utvärdering av verkan av den aktuella strategin för inkludering som en förberedelse för EU:s År mot fattigdom och socialt utanförskap 2010.

Förslag från ordförandeskapet.

Ordförandeskapet stödjer åsikten att deltagande av personer som upplever fattigdom och utanförskap är nödvändig och kräver större ansträngningar för att befrämja detta deltagande.

Ordförandeskapet vill uppmana medlemsstaterna att överväga synpunkterna och rekommendationerna från delegaterna vid det sjunde mötet, som anvisningar, i sina nationella aktionsplaner 2008-2011, i sina nationella reformprogram och i uppföljningen av den aktiva kommunikationen kring inkludering.

Ordförandeskapet vill uppmana Kommissionen att ta i beräkning de åsikter som uttryckts av delegaterna vid det sjunde mötet i dess arbete kring tjänster, i de principer som skall beslutas kring aktiv inkludering, i sin uppföljning av arbetet mer Lissabonstrategin och av den öppna metoden för samordning av Socialt skydd och social inkludering och i dess förslag kring den framtida sociala agendan.

Ordförandeskapet uppmanar alla deltagare och gäster vid det sjunde mötet att sprida resultaten och erfarenheterna av detta sjunde möte så brett som möjligt och att göra stora ansträngningar att visa hur resultaten av mötena bidragit till utbyte av kunskap och erfarenheter, utvecklingen har aktioner för att motverka fattigdom och socialt utanförskap på alla nivåer den pågående utvecklingen av politiken för att utplåna fattigdom och socialt utanförskap.

De Europeiska mötena, en process som går framåt.

Lissabonmötet 2000 kom överens om att genomföra en europeisk strategi i syfte att ”aktivt verka för att fattigdomen i Europa skall utrotas till år 2010”; en av de antagna strategierna – att angripa fattigdom och socialt utanförskap- är nyckeln till att komma vidare med detta åtagande och **måste inbegripa alla medverkande, inklusive de som upplever fattigdom.**

De europeiska mötena med människor som upplever fattigdom är bundna till detta förhållningssätt och är helt klart en del av en process som går framåt. Utvecklingen av uppföljningar och förberedelser för förändring pågår i varje medlemsstat.

Vad kan vi ta med oss från de föregående mötena?

2001 Den belgiska regeringen använde sin erfarenhet av deltagande sedan 1994 och drog fördel av sitt ordförandeskap i EU för att lansera det första europeiska mötet med människor som upplever fattigdom som gick igenom fyra områden: **bostäder, hälsa, undervisning och inkomster.**

Den viktigaste slutsatsen av det första mötet var att människor som upplever fattigdom har **kunskapen och förmågan att analysera utanförskap och är inriktade på att ta del av samhället** och de beslut som påverkar deras liv.

2003 Under 2002 föreslog den belgiska regeringen ett andra möte- ett initiativ som togs togs upp av det grekiska ordförandeskapet. EAPN ombads att förbereda det, men tiden var för knapp att göra ett ordentligt förarbete med delegationerna. Ämnet var ”**goda metoder för deltagande**”. Förberedelser och grupparbeten skapade **modeller för processer för deltagande** och en **efterfrågan från delegaterna; människor som upplever fattigdom vill ha möjlighet att tala direkt med de som formar politiken om de åtgärder som påverkar dem.**

Som svar på dessa krav bad det grekiska ordförandeskapet junimötet med Rådet om att de europeiska mötena skulle bli återkommande på samma sätt som rundabordsmötet om social inkludering.

2004 Ämnet som valdes under det irländska ordförandeskapet speglade kraven som kom fram vid det andra mötet och fokuserade på en dialog mellan människor som lever fattigdom och de som skapar politiken under rubriken ”**Deltagande är tvåvägskommunikation**”. Genom att vända på traditionella roller, blev ”**auktoriteterna**” nu betraktade som ”**gäster**” hos människor som upplever **fattigdom**, och konfronterades direkt med delegaterna i grupparbeten. Mötet utmynnade i ett **öppet forum mellan människor som upplever fattigdom och en panel av politiker**. En DVD som producerades vid mötet utgjorde ett verktyg för ett utvidgat användande av EAPN:s nationella nätverk för att bygga upp ett medvetande hos nationella och regionala politiker.

- 2005 Luxemburgs ordförandeskap valde att utforska **bilder och uppfattningar av fattigdom**. Ett starkare fokus lades på produktion av media
- lapptäcken, målningar och fotografier
- som togs med av de människor som upplever fattigdom. Dessa kreativa ansträngningar samlades i en utställning som iscensattes vid rundabordsmötet i Glasgow. En katalog med arbetena publicerades. Luxemburgs ordförandeskap visade djupet av sitt engagemang genom ett kraftfullt budskap till ministerrådet i juni, **där man uppmanade alla EU-länder att organisera liknande möten.**

Många av EAPN:s nationella nätverk började gradvis arrangera liknande möten på nationell och/eller regional nivå.

- 2006 Förberedelserna under det österrikiska ordförandeskapet omfattade alla aspekter av fattigdom och socialt utanförskap inom ramen för ämnet ” **Hur kan vi hantera vardagslivet?**” Det grundläggande arbetet som gjordes av delegaterna avslöjade **den stora aktivitet och energi som finns hos de människor som upplever fattigdom**. Varje delegation av människor som upplever fattigdom förberedde en affisch och presenterade den för plenarmötet: Det var en oförglömlig höjdpunkt vid det femte mötet. Affischerna samlades till en **utställning** som arrangerades vid det finländska rundabordsmötet, i kommissionsbyggnaden i april 2007. Utvärderingen av det femte mötet avslöjade ett behov att dra erfarenheter från de första fem mötena.

- 2007 Det sjätte mötet under det tyska ordförandeskapet, beslöt att kanalisera denna prioritering och valde som ämne, Att stärka processen och skissera nästa steg”. Där träffades 130 delegater från 27 länder och 97 representanter från olika europeiska och nationella myndigheter den fjärde och femte maj i Bryssel. Delegater och gäster gav mötets ämne ett bildmässigt uttryck genom symboliska objekt. Utan att tona ner de framsteg som nåtts inom det sociala området, betonade delegaterna att målet om att utplåna fattigdomen 2010 när det finns tydliga tecken på att fattigdomen sprider sig. Det sjätte mötet visade klart att processen med deltagande ökar möjligheterna för och hjälper till att utveckla ett fungerande bemyndigande av människor som upplever fattigdom. Man kunde också se att mera samarbete utvecklats mellan organisationer och offentliga instanser, och att ett behov finns av fortgående dialog på nationell nivå.

I sina slutord för 2008 års möte konstaterade EAPN:s ordförande Ludo Horemans att processen måste fortsätta och att man måste förbereda ett nytt kontrakt 2010 då man kommer att ha det Europeiska året för bekämpande av fattigdomen som skall markera slutet av Lissabonagendan. Han uppmanade också de europeiska myndigheterna att göra en genomgripande och fullständig utvärdering av de insatser som gjorts och att denna inte bara skall handla om ekonomiska aspekter utan även belysa alla de andra aspekter som har diskuterats vid de olika mötena under perioden. Han betonade slutligen att ansvaret inte bara ligger på de europeiska organen utan att man skall kräva utvärdering och engagemang även på den nationella nivån.